

OSIGURANJE DJELATNOSTI SUDIONIKA ZRAČNOG PROMETA (1. DIO)

Mr.sc. Katarina Sunara
Zagreb, 16.03.2017.

Sadržaj

1. RIZICI I ŠTETA NA ZRAČNIM LUKAMA

- Upravljanje rizicima
- Transfer rizika i osiguranje

2. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI

- Ugovor o osiguranju od odgovornosti iz djelatnosti
- Pravni okvir ugovora o osiguranju
- Struktura police osiguranja

3. OBRADA ŠTETA IZ OSIGURANJA OD ODGOVORNOSTI

- Odštetni zahtjevi
- Proces obrade šteta / likvidacijski postupak

RIZICI & ŠTETE

Zračna luka

Zračna luka je prostor otvoren za javni zračni promet, a čine je određena područja s operativnim površinama, objektima, uređajima, postrojenjima, instalacijama namijenjenim za kretanje, uzlijetanje, slijetanje i boravak zrakoplova, prihvat i otpremu zrakoplova, putnika, prtljage, robe, stvari i pošte (ZZL, NN 19/98, 14/11, 78/15).

Tko može obavljati zemaljske usluge na zračnoj luci?

Operator zračne luke

Operator zračne luke je pravna osoba koja, pored drugih aktivnosti ili ne, ima za cilj rukovođenje i upravljanje infrastrukturom zračne luke te koordinaciju i nadzor djelatnosti različitih operatera u dotičnoj zračnoj luci ili sustavu zračnih luka (*Pravilnik o pružanju zemaljskih usluga, NN 69/09*).

Korisnici zračne luke / Pružatelji zemaljskih usluga

Rizici operatora ZL

Rizik

- Opasnost koja se do stanovite mjere može predvidjeti i kojoj se može odrediti intenzitet (Izvor: Hrvatski jezični portal)
- Rizik koji je obuhvaćen osiguranjem mora biti budući, neizvjestan i nezavisan od isključive volje ugovaratelja osiguranja / osiguranika

Vjerojatnost

- Mogućnost da se što potvrdi, dogodi ili ostvari (Izvor: Hrvatski jezični portal)
- Niska / Srednja / Visoka

Učinak

- Posljedica materijalizacije specifičnog rizika

Rizici operatora ZL

Potencijalni događaji koji mogu onemogućiti redovite aktivnosti na i oko ZL:

- Vremenske nepogode
- Poplava
- Potres
- Požar
- Zrakoplovne nesreće
- Prijetnja bombom / otmica
- Itd.

Rizici operatora ZL

- Većina zrakoplovnih nezgoda pripisuju se operatorima ZL
- Fizičko oštećenje zgrada, pisti, opreme i sl.
- Kvarovi vezani za električnu energiju
- Pad telekomunikacijskog / IT sustava
- Kvar radara ili druge opreme kontrole leta
- Nedostupnost usluga koje pružaju treće osobe
- Kontaminacija ili nedostatak opskrbe gorivom
- Poteškoće s pristupom ZL – javni transport
- Teroristički napadi
- Cyber napadi
- Štrajk
- Itd.

Rizici iz odgovornosti prema trećima

Odgovornost prema trećim osobama za tjelesne ozljede i /ili imovinske štete koje su posljedica propusta ili nepažnje operatora, odnosno njegovih zaposlenika. Rizik potencijalnih odštetnih zahtjeva u odnosu na:

- Putnike / Posjetitelje
- Vlasnike / Operatere zrakoplova
- Putničku prtljagu / cargo
- Zemaljsko osoblje
- Zaposlenike
- Zakupoprimce
- Izvođače i podizvođače

Zračna luka Rodos – 27.03.1977

- Fatalni sudar dvaju zrakoplova Boeing 747
- 583 poginule osobe

Singapore Airlines - 31.03.2000.

- Boing 747-412 namjeravao je uzletiti s pogrešne piste na međunarodnoj zračnoj luci Chiang Kai-shek za vrijeme jakog tajfuna; zrakoplov je pao na građevinsku opremu koja se nalazila na pisti
- Od 179 putnika na letu, poginule 83 osobe

Air France – Concorde 25.06.2000.

- Zrakoplov se srušio neposredno nakon polijetanja
- Navodni uzrok nesreće prijelaz preko komada metala na pisti prilikom uzlijetanja koji je izazvao „prask „ u gumi.

Charles De Gaulle – 23.05.2004.

- Tri poginule i četiri ozlijeđene osobe uslijed pada većeg dijela krova na terminalu 2E

Zračna luka Istanbul - 2006.

- Požar u cargo skladištu
- Tri osobe ozlijeđene u požaru nastalom uslijed kratkog spoja

Sudari ptica i zrakoplova

- oštećenje zrakoplova uslijed sudar s pticom prilikom polijetanja
- Zračna luka Pula -1995.
- Zračna luka Split - 2010.

Charles de Gaole – 2016.

- prilikom slijetanja zrakoplova Air France izbjegnuto sudar s bespilotnom letjelicom koja se približila zrakoplovu na samo 5m

Rizik terorizma

- 2016. ZL Brüssel: 30 poginulih osoba, i 200 ozlijeđenih
- 2014. Jinnah International Airport, Pakistan: 36 poginulih
- 2011. Međunarodan luka Domodedovo, Moskva: 37 poginulih

Cyber incidenti

Cilj upravljanja rizicima - svesti rizik na prihvatljivu mjeru

Cilj

- smanjivanje vjerojatnosti
- smanjivanje učinka
- istovremeno smanjiti vjerojatnost i učinak

Postupanje s rizicima

- Izbjegavanje
- Prihvaćanje
- Transfer rizika
- Umanjene rizika

Transfer rizika

- Provođenje aktivnosti u cilju smanjenja vjerojatnosti ili učinka putem podjele odgovornosti
- Rizik se prebacuje na treću stranu koja može kvalitetnije ili ekonomičnije upravljati rizikom ili pak koja najjeftinije može pretrpjeti posljedice.

Transfer rizika

Ugovorni

- Odštete
- Isključenja
- Ograničenje odgovornosti

Osiguranje

- Vlastiti program osiguranja
- Kontrola razine osiguranja izvođača / podizvođača

OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI

Osiguranje od odgovornosti – predmet osiguranja

Predmet osiguranja:

- Obveza osiguranika kao štetnika u pravnom odnosu odgovornosti za štetu da oštećenoj osobi, prema pravilima obveznog prava, nadoknadi štetu koju je prouzročio svojom štetnom radnjom
- Imovinskoppravna odgovornost osiguranika za štetu iz nekog obeznopravnog odnosa

Imovinskoppravna odgovornost:

- Ugovorna – šteta posljedica povrede ugovora
- Izvanugovorna – šteta posljedica građanskog delikta

Osiguranje odgovornosti zračne luke u djelatnosti prihvata i otpreme zrakoplova, robe, putnika i prtljage

- Osiguranje odgovornosti prema trećim osobama iz djelatnosti
- Predmet osiguranja **izvanugovorna odgovornost** za štetu nastala trećim osobama tijekom izvršavanja osigurane djelatnosti uslijed nastanka smrti, povrede zdravlja/tijela treće osobe ili oštećenja/uništenja stvari treće osobe

Osiguranje ugovorne odgovornosti ZL?

Osiguranje odgovornosti zračne luke u djelatnosti prihvata i otpreme zrakoplova, robe, putnika i prtljage

➤ Pokriće odgovornosti

- Limit osiguranja ovisiti će o prirodi i opsegu djelatnosti operatera
- Moguće je ugovoriti prošireno pokriće za operacije ATC
- Može biti dobrovoljno osiguranje i / ili u skladu s regulatornim zahtjevima kojim propisuje minimalne limite osiguranja

➤ Kapacitet tržišta osiguranja

- Većina operatora ugovaraju limit osiguranja u iznosu koji odgovara vrijednosti zrakoplova koji operariraju na ZL
- Maksimalni kapacitet tržišta USD 2.000.000.000

➤ Proširenje pokrića na izvođače / podizvođače

Pravni okvir ugovora osiguranju odgovornosti ZL

➤ Zakon o obveznim odnosima / Odsjek 27. Ugovor o osiguranju

➤ čl. 923. ZOO (odjeljak 2., odsjek 27. - Ugovor o osiguranju):

(1) Odredbe ovoga odsjeka neće se primjenjivati na pomorska osiguranja, a ni na druga osiguranja na koja se primjenjuju pravila o pomorskom osiguranju, kao ni na osiguranja u zračnom prometu, osiguranja tražbina te na odnose iz reosiguranja.

Je li ugovor o osiguranju odgovornosti ZL spada u osiguranja u zračnom prometu?

Sadržaj / pokriva standardne police

Standardna polica osiguranja odgovornosti operatora Zračne luke uključuje sljedeća pokriva odgovornosti (*Lloyd's underwriters*):

- Premises liability
- Hangarkeeper's liability
- Products and completed operation liability

Polica dostupna:

www.betaaviationinsurance.com/.../Files/.../72_ariel-ingles-pdf.pdf..

Pokriće tjelesne ozljede ili imovinske štete proizašle iz prostorija / opreme ZL

Premises liability

Pokriće tjelesne ozljede ili imovinske štete odnosi se na štete koje nastanu:

- u ili oko prostora ZL, kao izravna posljedica usluga koje pruža osiguranik,
- drugdje za vrijeme bilo kakvog rada ili obavljanja bilo koje usluge koju obavlja osiguranik ili njegovi zaposlenici u vezi s djelatnošću ZL;

pod uvjetom da je šteta posljedica greške ili nepažnje osiguranika ili njegovih zaposlenika koji sudjeluju u obavljanju osiguranikove djelatnosti ili zbog bilo kakvog nedostatka osiguranikovog prostora odnosno putova, radova, strojeva i opreme koja se koristi u osiguranikovoj djelatnosti.

Primjer:

- *Pad putnika / posjetitelja u restoranu, toaletu , baru...*
- *Ozljede posjetitelja na pokretnim stepenicama*

Pokriće šteta na zrakoplovu i opremi zrakoplova

Hungerkeeper's liability

Gubitak ili oštećenje zrakoplova i opreme zrakoplova koja se **ne** nalazi u vlasništvu, najmu ili zakupu osiguranika, **dok se nalazi na tlu na skrbi, čuvanju ili pod nadzorom osiguranika / ZL ili njegovih službenika odnosno dok oni njome rukuju ili je servisiraju ili održavaju.**

Primjer:

- *Oštećenje zrakoplova koji se nalazi na čuvanju u hangaru uslijed požara*
- *Oštećenja zrakoplova uslijed udara zemaljske opreme*
- *Oštećenje zrakoplova uslijed vandalizma*

Štete iz produktne odgovornosti i izvršenih operacija

Products and completed operation liability

- Tjelesna ozljeda ili materijalna šteta koja proizlazi iz posjedovanja, uporabe, potrošnje ili rukovanja bilo kakvom robom i proizvodima koje proizvodi, gradi, preinačuje, popravlja, servisira, obrađuje, prodaje, isporučuje ili distribuira osiguranik ili njegovi zaposlenici, ali samo s obzirom na robu i proizvode koji su dio zrakoplova ili se koriste zajedno sa zrakoplovom i samo nakon što su ta roba i proizvodi prestali biti u posjedu odnosno pod nadzorom osiguranika.

Primjer:

- *Pad zrakoplova nakon opskrbe gorivom koja je u nadležnosti operatora ZL*

Osnovna isključenja standardne police

- Odgovornost prema vlastitim djelatnicama
- Ugovorna odgovornost
- Odgovornost direktora i članova uprave
- Cyber odgovornost
- Prekid poslovanja
- Buka i polucija
- Radioaktivna kontaminacija
- Terorizam

Čimbenici koji utječu na visinu limita osiguranja

- Ukupni promet putnika
- Volumen carga
- Vrste i vrijednosti zrakoplova koji koriste ZL
- Hangari i skladišta na ZL
- Opseg odgovornosti operatora

Parametri za evaluaciju rizika- osiguratelj

- Financijski pokazatelji
- Promet putnika na godišnjoj razini
- Promet zrakoplova / Vrijednosti zrakoplova
- Usluge (kontrola leta, hangar, opskrba gorivom, screening prtljage/ carga, prijevoz putnika....)
- Koncesionari
- Sigurnost
- Plan za upravljanje kriznim situacijama
- Povijest šteta

OBRADA ŠTETA IZ OSIGURANJA OD ODGOVORNOSTI

Odgovornost osiguratelja

- U slučaju osiguranja od odgovornosti osiguratelj odgovara za štetu nastalu osiguranim slučajem **samo ako treća oštećena osoba zahtijeva njezinu isplatu** (čl.964. st.1.ZOO)
- Osiguratelj snosi, u granicama iznosa osiguranja, **troškove spora i druge opravdane troškove** radi utvrđivanja osiguranikove odgovornosti (čl.964.st.2)
- Iz osiguranja se naknađuju i **troškovi mjera** poduzetih na zahtjev osiguratelja ili u sporazumu s njim, **radi zaštite od neopravdanih i pretjeranih zahtjeva trećih osoba** (čl.964.st.3.)

Odgovornost operatera ZL

- Ako se iz okolnosti štete ili podnesene dokumentacije ne može sa sigurnošću utvrditi odgovornost zračne luke za štetu ili njezinu visinu, sukladno osigurateljevoj uputi osiguranik će poduzeti određene pravne i druge radnje radi zaštite od pretjeranih odštetnih zahtjeva
- Zračna luka nije ovlaštena priznati svoju odgovornost niti sklopiti ugovor o nagodbi s oštećenom osobom bez suglasnosti osiguratelja

Što ako ZL prizna svoju odgovornost za štetu bez suglasnosti osiguratelja?

Tko se može javiti u ulozi oštećene osobe?

- Zračni prijevoznik / vlasnik zrakoplova
- Putnik / posjetitelj / treća osoba
- Osoba koja ima interes na robi /cargo

Za štete koje su posljedica smrti ili osobito teškog invaliditeta:

- Bračni drug, djeca, roditelji
- Bake, djedovi, unučad, braća, sestre te izvanbračni partner

Neposredni zahtjev osiguratelju / actio directa

Šteta

Šteta je **umanjenje nečije imovine** (obična šteta), **sprečavanje njezina povećanja** (izmakla korist) i **povreda prava osobnosti** (neimovinska šteta) / ZOO čl.1046.

Oblici popravljanja štete:

1. Naturalna restitucija
2. Naknade štete
3. Satisfakcija

Odštetni zahtjevi iz osiguranja od odgovornosti

Najčešći su odštetni zahtjevi u odnosu na:

1. imovinsku štetu prouzročenu trećim osobama
(npr. udar pokretnih stepenica u zrakoplov)
2. tjelesne ozljede putnika
(npr. ozljeda putnika na terminalu uslijed pada)
3. putničku prtljagu i cargo
(npr. oštećenje cargo uslijed manipulacije)

Odštetni zahtjevi – štete na zrakoplovu

Imovinske štete na zrakoplovu prouzročene prilikom obavljanja usluga i prihvata i otpreme od strane zračne luke i /ili pružanja usluga boravka i čuvanja zrakoplova

Imovinske štete:

- a) Pozitivne štete (obična šteta)
- b) Negativne štete (izmakla korist)

Pozitivne štete / Restitucija u obliku troškova (redoviti oblik sanacije štete na zrakoplovu)

Odštetni zahtjevi – štete na zrakoplovu

Posljedične štete:

- troškovi preusmjeravanja putnika
- troškovi smještaja putnika
- troškovi osvježenja, hrane i dr.
- gubitak prihoda
- troškovi zamjene zrakoplova ili motora
- troškovi inspekcijskog pregleda
- troškovi za dodatne usluge zračne luke
- i drugi neočekivani troškovi

Odštetni zahtjevi – tjelesne ozljede ili narušenja zdravlja putnika / trećih osoba

- Neimovinska šteta
- Troškovi oko liječenja i druge potrebne troškove u svezi s liječenjem
- Izgubljena zarada zbog nesposobnosti za rad
- Gubitak zarade zbog potpune ili djelomične nesposobnosti za rad
- Šteta zbog trajno povećanih potreba (izdaci za pojačanju ishranu, tuđu pomoć i sl.) u obliku novčane rente
- Šteta zbog uništenja ili umanjenja mogućnosti oštećenikova daljnjeg razvijanja i napredovanja u obliku novčane rente

Odštetni zahtjevi – smrt putnika i druge osobe

- Troškovi liječenja od zadobivenih ozljeda i drugi potrebni troškovi u svezi sa liječenjem
- Izgubljena zarada zbog nesposobnosti za rad
- Troškovi pogreba
- Štetu koju trpi osoba koju je poginuli uzdržavao ili redovito pomagao zbog gubitka uzdržavanja, odnosno pomaganja
- Neimovinske štete članova obitelji

Prijava štetnog događaja

Osiguranik – ZL

Osiguratelj

Reosiguratelj

Postupak obrade štete

Obveze osiguranika / ZL

- Odmah izvijestiti osiguratelja o štetnom događaju
- Poduzeti sve radnje koje su nužne za otklanjanje štete odnosno sprečavanja povećanja štete

Sadržaj prijave

- Datum štetnog događaja
- Lokacija
- Okolnosti nastanka štetnog događaja
- Kod šteta na zrakoplovu – registarska oznaka ili serijski broj zrakoplova, aproksimativni iznos štete ako je poznato
- Kod tjelesnih ozljeda – opis ozbiljnosti ozljede

Tko sve može biti involviran u postupku obrade štete?

Prava i obveze osiguratelja u postupku obrade štete

- Zahtijevati dokumentaciju nužnu za utvrđivanje naravi, uzroka i visinu štete
- Pravo isticati one prigovore oštećenom koje je ovlašten uputiti osiguraniku
- Pravo pokretanje regresnog postupka prema odgovornoj osobi
- Obveza isplate osigurnine do iznosa predviđenim ugovorom
- Obveza snošenja troškova spora i drugih opravdanih troškova

Rok za isplatu osigurnine / ZOO čl.943.

Je li osiguratelj legitimiran pokrenuti regresni postupak prema radniku ZL?

Umjesto zaključka

- Zračna luka je u obavljanu svoje poslovne djelatnosti svakodnevno izložena rizicima čije ostvarenje uvjetuje postanak obveznog odnosa odgovornosti za štetu prema trećim osobama
- Radi zaštite interesa poslovanja, zračne luke redovito osiguravaju svoju odgovornost u odnosu na treće
- Tražbine iz ugovora o osiguranju u smislu pozitivnih propisa zastarijevaju za pet godina računajući od prvog dana nakon proteka kalendarske godine u kojoj je nastala tražbina

Pitanja & Odgovori